

Un Vallès i també dos vallesos

El debat endegat sobre la possible creació de l'Àrea Metropolitana del Vallès ha propiciat alguna declaració apassionada en favor del si o del no i pronunciaments sobre les identitats Occidental/Oriental del Vallès.

Anem a pams, arreu del país i des de la societat civil, a grans territoris com el Penedès, l'Empordà, el Pla de Lleida... se susciten treballs amb voluntat de mirada conjunta i en gran. Bé, també caldrien al Camp de Tarragona, però allà la baralla tradicional entre Reus Tarragona encara no ha madurat prou. No fa gaire temps, dins el mateix Vallès Occidental, diferències entre Terrassa i Sabadell impedièren també un treball aprofundit, però els temps han millorat sensiblement.

En primer lloc, la proposta només pretén dotar el Vallès d'un instrument inspirat en allò que a Catalunya només existeix a l'entorn de Barcelona, l'anomenada AMB (Àrea Metropolitana de Barcelona), institució que arriba i trenca una part del Vallès Occidental i gran part del Baix Llobregat. És una institució que és molt per al seu espai, al preu que fora no s'és res en termes de despesa i govern d'un espai intensament poblat. El Vallès, amb 1,3 milions d'habitants, demana algun grau d'institucionalització i de reconeixement per a poder superar la seva condició de perifèria deixada.

Avui dia, les comarques densament poblades resulten molt dèbils en termes de govern, fet que no succeeix país endins on són institucions molt útils. Un fet de partida és que la representació política, a semblança de les Diputacions, es fa a partir d'uns pocs regidors i s'arriba a la situació que no tots els ajuntaments hi són representats. Al mateix temps, les competències són molt limitades (transport escolar...) més algunes que s'han ampliat amb organismes satèl·lits (tractament de residus, turisme, ocupació, etc.).

El sentit pràctic ha portat a reforçar el Consell d'Alcaldes, per damunt del propi Ple del consell comarcal, com a organisme més sòlid per tal de facilitar la presència de tots els municipis. Tant és així, que una llei en tràmit (la de governs locals) preveu canviar la representació dels consells comarcals per un Ple de signe semblant al Consell d'Alcaldes.

La idea d'atorgar major relleu a l'àmbit del Vallès parteix de la necessitat d'una certa dimensió per a gestionar competències com transport, promoció econòmica, competències ambientals, etc. avui legalment impossibles en una comarca i poder fer-ho amb un pes específic que no sigui de permanent debilitat en relació a la Gran Barcelona.

Per a aquest objectiu, la via més simplista seria fusionar ambdós consells comarcals (política i administrativament) i fer-ne un de major. No és la millor via i no ens plantejem canviar el mapa comarcal, ja que un organisme suma no sempre és més eficient que un de més proper al territori, particularment per a exercir allò que fins ara ja ha anat funcionant. Però, tanmateix, tampoc cal fer escarafalls de compartir instruments. Per exemple, el Consorci de l'Ocupació del Vallès Occidental hauria estat bé que s'hagués compartit a escala del conjunt del Vallès.

Una proposta equilibrada podria ser partir d'ambdós Consells Comarcals i al mateix temps compartir en una nova entitat les noves competències que només una llei metropolitana ens podria atorgar. Serien: transport (busos intermunicipals), sanejament (depuradores),

actuacions urbanístiques amb sentit de conjunt (millora de polígons,...), gestió del Parc Agroforestal del Vallès i un Pla de formació professional (lligat a un gran espai productiu).

El millor esquema és que el conjunt del Vallès es regís per un Consell General format per la suma dels dos Consells Comarcals i que aquests fossin nomenats directament pels ajuntaments, tant per a la comarca respectiva, com per al conjunt del Vallès.

Si així fos, cada ajuntament hi seria representat, superant-se la situació actual, el Vallès Oriental comptaria amb més membres que l'Occidental, tot i posseir la meitat de població, i els ajuntaments majors no superarien en vots els petits, ni de lluny. Així s'esdevindria un Vallès construït des de baix cap amunt, des dels municipis i des d'ambdues comarques cap a la visió conjunta. En temes moderns se'n diu subsidiarietat i respecte a la base: no fer a distant allò que es pot fer proper.

La representació garantiria un equilibri que avui no s'assoleix i que seria profundament respectuós amb la dinàmica municipal i particularment amb els petits municipis. I el treball dins del conjunt del Vallès podria respectar les dinàmiques entre Occidental i Oriental, o les agrupacions que han anat sorgint (com la Riera de Caldes, la C17, el Baix Montseny, els petits municipis, etc.).

En síntesi, res no es perdria per un reconeixement d'allò que aplega el conjunt del Vallès i que fins els anys 30, amb la divisió comarcal de Pau Vila, formava la identitat de fons: un únic territori amb tres capitals històriques. Avui mateix, ni el fet de les capitals se sosté davant l'aparició de nous nuclis que fan d'aquest corredor un àmbit plenament multipolar. El Vallès conjunt, ni modifica el mapa comarcal, ni les capitals, ni el sentiment dels àmbits propers, però ajudaria a tothom i exigiria una cultura de major consens per a les actuacions.

Però, allò que sí seria realment penós seria perdre la oportunitat d'assolir un instrument de major escala per les pors de perdre el llindar menor, quan el planejament precisament és fer-lo des de la base municipal i comarcal actual. Seria lamentable condemnar-nos a seguir sent una perifèria llastimosa de la Gran Barcelona. Culpem sovint Barcelona de les nostres incapacitats, però ara tenim una oportunitat a les mans. Com diu l'editorial de la **Revista Vallesos** (estiu 2015): "de Vallès n'hi ha un o, en tot cas, molts més de dos".

manel larrosa
maig 2015.